ECLI:LV:AT:2025:1028.A420184223.13.S

Lieta Nr. A420205922, SKA-209/2025

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2025.gada 28.oktobrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Vēsma Kakste, senatori Jānis Pleps un Līvija Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „E Būvvadība" pieteikumu par Iepirkumu uzraudzības biroja 2023.gada 30.maija lēmuma Nr. 4-1.2/23-94 atzīšanu parprettiesisku, sakarā ar sabiedrība ar ierobežotu atbildību „E Būvvadība" kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 18.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „E Būvvadība" iesniedza piedāvājumu pasūtītājas SIA „JELGAVAS PILSĒTAS SLIMNĪCA” (turpmāk – pasūtītāja) 2022.gada 28. decembrī izsludinātajā atklātajā konkursā. Pasūtītājas iepirkuma komisija konstatēja, ka pieteicējai pēdējā piedāvājumu iesniegšanas dienā Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – dienests) ir neizpildītas nodokļu saistības, kas pārsniedz 150*euro*, un tādēļ pieteicēja tika izslēgta no dalības konkursā.

[2] Iepirkumu uzraudzības birojs (turpmāk – birojs) pasūtītājas lēmumu atstāja negrozītu, jo uzskatīja: tas, ka pievienotās vērtības nodokļu pārmaksa no tās vērtības viedokļa būtu pietiekama, ja tā tiktu novirzīta uzņēmumu ienākuma nodokļa parāda samaksai, nav pamats secinājumam, ka pēdējāpiedāvājumu iesniegšanas dienā (2023.gada 10.martā) nodokļu parāda nebija. Pamats nodokļa pārvirzīšanai ir dienesta lēmums, kurā apstiprināta pārmaksas esība, nevis deklarācijas iesniegšana vai pieņemšana dienestā. Turklāt ir jābūt ne vien dienesta apliecinājumam par pārmaksas esību, bet arī lēmumam par tās pārvirzīšanu citu nodokļu samaksai.

[3] Pieteicēja nepiekrita biroja lēmumam un vērsās administratīvajā tiesā.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteikums noraidīts.

Tiesa atzina, ka pieteicējai piedāvājumu pēdējā iesniegšanas termiņa dienā bija nodokļu parāds, kas kopsummā pārsniedza 150 *euro*un pieteicējas izslēgšana no iepirkuma nebija nesamērīga. Tiesa motivēja, ka pamats pievienotās vērtības nodokļa pārmaksas novirzīšanai citu pieteicējas nodokļu saistību segšanai ir dienesta apstiprinājums par pievienotās vērtības nodokļa pārmaksas esību un pamatotību. Turklāt pārmaksu atmaksā 30 dienu laikā pēc precizētās nodokļa deklarācijas iesniegšanas dienas. Tādēļ nav pamatots pieteicējas arguments, ka piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā dienā pieteicējai faktiski nebija nodokļa parāda, jo lietā esošie pierādījumi apstiprina, ka nodokļa pārmaksa, kuru pieteicēja varēja izmantot uzņēmumu ienākuma nodokļa parāda segšanai, ir apstiprināta pēc minētā termiņa. Tiesa norādīja, ka atšķirībā no Senāta 2022.gada 28.janvāra spriedumā lietā Nr. SKA-83/2022 izskatītās situācijas šajā gadījumā pieteicēja iesniedza pievienotās vērtības nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijas labojumu un šo labojumu rezultātā ir izveidojies nodokļu parāds, nevis

atzīts, ka parāda nebija. No lietas apstākļiem neizriet, ka deklarāciju labojumi bija kļūdaini. Tieši pretēji, lietas materiāli apstiprina, ka labojumu mērķis bija novērst iepriekšējās deklarācijās norādītās nepilnības.

[5] Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību.

Kasatore norāda, ka tiesa nepareizi interpretēja Publisko iepirkumu likuma (turpmāk – Iepirkumu likuma) 42.panta sesto daļu, jo nepiešķīra pietiekamu nozīmi Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109.panta otrajai daļai un tādēļ nesecināja, ka nodokļu parāds ir pilnībā sedzies ar pievienotas vērtības nodokļa deklarācijas, kuras iesniegtas līdz pēdējai piedāvājumu iesniegšanas dienai, norādīto nodokļa pārmaksu.

[6] Pasūtītāja un birojs paskaidrojumos kasācijas sūdzību neatzīst.

Motīvu daļa

[7] Kasācijas kārtībā pārbaudāms, vai tiesa pareizi atzina, ka pieteicējai bija nodokļa parāds pēdējā piedāvājumu iesniegšanas dienā, un pareizi interpretēja Iepirkumu likuma 42.panta piektās daļas 1.punkta „c" apakšpunktu un pamatoti nepiemēroja Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109.panta otro daļu.

[8] Iepirkumu likuma 42.panta otrās daļas 2.punkts noteic, ka kandidātu un pretendentu izslēgšanas iemesls ir kandidātam pieteikumu un pretendentam piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā dienā vai dienā, kad pieņemts lēmums par iespējamu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, Latvijā saskaņā ar likumu „Par nodokļiem un nodevām" vai valstī, kurā tas reģistrēts vai kurā atrodas tā pastāvīgā dzīvesvieta, saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem ir neizpildītas saistības nodokļu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas) jomā.

Atbilstoši Iepirkumu likuma 42.panta piektās daļas 1.punkta „c" apakšpunktam pasūtītājs izslēdz kandidātu vai pretendentu no dalības iepirkuma procedūrā šā panta otrās daļas 2. punktā minēto iemeslu dēļ, pamatojoties uz informāciju, kuru tas iegūst no dienesta. Pasūtītājs ņem vērā informāciju, kas ievietota Ministru kabineta noteiktajā informācijas sistēmā dienesta publiskās nodokļu parādnieku datubāzes pēdējās datu aktualizācijas datumā. Ja pasūtītājs konstatē, ka Ministru kabineta noteiktajā informācijas sistēmā saskaņā ar dienesta publiskās nodokļu parādnieku datubāzes pēdējās datu aktualizācijas datumā ievietoto informāciju kandidātam, pretendentam vai šā panta trešajā daļā minētajai personai pieteikumu vai piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā dienā vai dienā, kad pieņemts lēmums par iespējamu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ir neizpildītas saistības nodokļu jomā, pasūtītājs nosaka termiņu – trīs darbdienas pēc informācijas pieprasījuma nosūtīšanas dienas – šā panta sestajā daļā minēto pierādījumu iesniegšanai par to, ka kandidātam, pretendentam vai šā panta trešajā daļā minētajai personai attiecīgajā dienā nebija neizpildītu saistību nodokļu jomā,

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109.panta otrā daļa noteic, ka dienests pirms apstiprinātās pārmaksātās nodokļa summas atmaksāšanas sedz personas dienesta administrētos nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus likumā „Par nodokļiem un nodevām" noteiktajā kārtībā.

[9] Pieteicēja pareizi norāda, ka var pastāvēt gadījumi, kuros būtu nesamērīgi pretendentu izslēgt no dalības publiskajā iepirkumā tādēļ vien, ka tas dienesta vestajā publiskajā datubāzē uzrādīts kā nodokļu parādnieks. Senāts ir norādījis, ka, tā kā pasūtītājam sākotnēji piedāvājumu pārbaudes laikā ir pieejami tikai tie dati, kas atbilst dienesta publiskās nodokļu parādnieku datubāzes pēdējās datu aktualizācijas datumā ievietotajiem datiem (Publisko iepirkumu likuma (*likums, kas bija spēkā līdz 2017.gada 1.martam*) 39.1panta pirmās daļas 5.punkts un minētā panta piektā daļa), faktiskā situācija var atšķirties no tās situācijas, kāda izriet no šiem datiem. Proti, pretendents var būt faktiski izpildījis nodokļu saistības pēc pēdējās datu aktualizācijas, tādējādi ziņas par parāda samaksu laikā, kad pasūtītājs pārbauda informāciju, var vēl neatspoguļoties attiecīgajā datubāzē. Tieši tādēļ pretendents sākotnēji konstatētā nodokļu parāda dēļ nav izslēdzams no iepirkuma procedūras automātiski, bet gan pasūtītājam likuma 39.1panta piektajā daļā ir paredzēts pienākums dot pretendentam laiku – 10 dienas – apliecinājuma iesniegšanai, ka pretendentam attiecīgajā laikā parāda faktiski nebija (*Senāta 2018.gada 1.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-490/2018, A420330616, 10.punkts*). Tādēļ, ja konkrētā brīdī dienesta vestajā publiskajā datubāzē uzrādās nodokļu parāds, tas, vai šī situācija ir tāda, kuras dēļ izslēgšana no iepirkuma procedūras ir nesamērīga, vērtējams, ņemot vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus (sk. *Senāta 2024.gada 26.aprīļa lēmuma Nr. SKA-572/2024 ECLI:LV:AT:2024:0426.A420124124.7.L 9. punktu*).

Ievērojot minēto, jānoskaidro tas, kāda ietekme šajā gadījumā ir Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109.panta otrajai daļai, kas paredz iespēju pievienotās vērtības nodokļa pārmaksu izlietot citu dienesta administrēto nodokļu samaksai, uz to, vai nodokļu parādnieku datubāzē uzrādītā informācija atbilst patiesajiem tiesiskajiem apstākļiem.

[10] Pieteicēja argumentē, ka tiesa nepamatoti secināja, ka pārmaksāto nodokļa summu novirza maksājumu saistību segšanai ar pārmaksas apstiprināšanas datumu un tādēļ noteicošais ir tieši pārmaksas apstiprināšanas datums, nevis precizētās deklarācijas iesniegšanas datums vai taksācijas periods, par kuru iesniegta nodokļa deklarācija. Pieteicējas ieskatā, šis secinājums ir nepamatots, jo kļūdainas deklarācijas iesniegšanas sekas var novērst arī pēc pēdējās piedāvājumu iesniegšanas dienas un tādēļ nozīmīga ir tieši deklarācijas precizējuma iesniegšanas diena. Turklāt pieteicēja uzskata – ja tai būtu pastāvējis nodokļu parāds, tad pirms apstiprinātās pārmaksātās nodokļa summas atmaksāšanas tā tiktu novirzīta nodokļu parāda segšanai.

Pieteicējas apsvērumi šajā gadījumā tālāk minēto argumentu dēļ nav pamatoti. Jāņem vērā, ka Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109.panta otrajā daļā minētā nodokļu pārvirzīšana nenotiek automātiski. Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28.panta otrajai daļai pārmaksātās nodokļu summas novirzāmas nokavēto vai kārtējo nodokļu maksājumu segšanai vai atmaksājamas 15 dienu laikā pēc nodokļu maksātāja pamatota iesnieguma iesniegšanas nodokļu administrācijai un pēc nodokļu administrācijas pārbaudes. Senāts jau iepriekš ir atzinis, ka nodokļa maksātāja nodokļa saistība rodas uz likuma pamata, izpildoties nodokļa saistības sastāva pazīmēm. Saistību var nokārtot arī ar pārmaksas prasījuma ieskaitu, bet tad tam nepieciešama skaidri izteikta nodokļa maksātāja griba, kāda apmēra pārmaksu un par kuru laika posmu nodokļa maksātājs izmanto nodokļa saistības ieskaitam. Pieņēmumiem šeit nav vietas (*Senāta 2014.gada 6.marta sprieduma lietā Nr. SKA–205/2014, A420401611, 13.punkts*). Tātad priekšnoteikums pārmaksāto nodokļu summu pārvirzīšanai ir nodokļu maksātāja iesniegums, kurā lūgts nodokļus novirzīt konkrētu citu nodokļu samaksai.

[11] Pieteicēja atsaucās uz Senāta atziņām 2022.gada 28.janvāra spriedumā lietā Nr. SKA-83/2022. Senāts norāda, ka izšķiroši ir, ka minētajā lietā deklarācijas precizējuma rezultātā tika atzīts, ka nodokļu parāda nebija un pieteicēja par šo tiesisko apstākli bija iesniegusi pierādījumus Publisko iepirkumu likuma 39.1panta pirmajā daļā paredzētajā termiņā. Savukārt izskatāmajā gadījumā, tieši pretēji, precizējuma rezultātā tika noskaidrots, ka pieteicēja ir nodokļa parādniece. Tā kā pieteicēja varēja, taču neizteica gribu pievienotās vērtības nodokļa pārmaksu novirzīt citu nodokļu samaksai pirms piedāvājumu iesniegšanas pēdējās dienas, veidojās situācija, kurā pārmaksa no viena nodokļa tiek izmaksāta, pieteicējai saglabājot parādnieka statusu attiecībā uz citām nodokļu saistībām. Tādēļ nodokļu parādnieku datubāzē uzrādītā informācija, ka pieteicēja bija nodokļu parādniece, atbilst patiesajiem tiesiskajiem apstākļiem. Šo secinājumu neietekmē tas, ka valsts bija parādā pieteicējai nodokļu pārmaksu, jo ir pilnīgi iespējams, ka līdz apliecinājuma par gribu īstenot ieskaitu iesniegšanai personas vienlaikus ir viena otras parādnieks un kreditors. To, ka šāda situācija ir iespējama, apstiprina arī tas, ka Latvijas tiesību sistēmā ieskaita institūts paredz striktu prasību pēc gribas izteikuma ieskaita īstenošanai (sk. Civillikuma 1847. un 1852.pantu) un par brīdi, kad parāds tiek dzēsts ar pretprasījumu, nosaka brīdi, kad šāds ieskaits „pienācīgā kārtā priekšā likts un atzīts” (sk. Civillikuma 1854.pantu).

[12] Ievērojot minēto, tiesa pareizi atzina, ka konkrētajā gadījumā noteicošais ir tieši pārmaksas apstiprināšanas datums, nevis precizētās deklarācijas iesniegšanas datums vai taksācijas periods, par kuru iesniegta nodokļa deklarācija, un tādēļ pieteicējai pēdējā piedāvājumu iesniegšanas dienā bija nodokļu parāds. Tāpat tiesa pareizi atzina, ka nav pamata uzskatīt, ka pieteicējas izslēgšana no dalības publiskajā iepirkumā konkrētajos apstākļos būtu nesamērīga. Personai, pirms tā iesniedz savu piedāvājumu iepirkumā, ir jābūt pietiekami modrai un savas tiesības, tostarp uz iespēju prasīt nodokļu saistību ieskaitu, jāizmanto laikus, lai nodrošinātu to, ka tā atbilst pretendentiem izvirzītajām prasībām

[13] Rezumējot, Senāts atzīst, ka rajona tiesas spriedums ir pareizs, jo rajona tiesa ir pareizi interpretējusi un piemērojusi tiesību normas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 18.aprīļa spriedumu, bet sabiedrības ar ierobežotu atbildību „E Būvvadība" kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

V. Kakste J. Pleps L. Slica